

SOSYAL MEDYANIN BİÇİMLENDİRDİĞİ SİYASET

Prof. Dr. NACİ BOSTANCI*

Sosyal medya denilince akla twitter, facebook, youtube gibi platformlar ve bunlara tekabül eden dil, görüntü, format akla geliyor. Bu platformlar sürekli bağılılarını artırıyorlar ve daha çok insanı kendilerine çekiyorlar. Akıllı telefonların varlığı, daha komplike yeni sürümlerin pazara girmesi bu süreçte kolaylaştırıcı bir unsur. Maddi teknoloji ile ona tekabül eden dijital platformların birbirlerini desteklediklerini ve kol kola büyüdüklerini söylemek yanlış olmaz. Yeni teknolojilerin genç kuşaklar tarafından kolaylıkla benimsendiği belli bir yaşın üstündeki kesimin ise adaptasyon zorlukları yaşadığı fikri artık geçerliliğini yitiriyor. Yaş kuşaklarına dair “engelleri” yetmiş yaşında olup akıllı telefonu hemhal örnekleri gördükçe kolaylıkla aştığı kanaatine vardığımız bu teknolojiler, öte yandan köy şehir gibi farklı örgütlenme ve üretim biçimlerine tekabül eden sosyolojileri de aşıyorlar. Keza harcama tablolarının tayin edicisi “gelir” de çok fazla önem taşıyor. Çünkü her gelir grubundan insanın elinde akıllı telefonları görmek mümkün.

Her ne kadar telefon dediysem de artık bunları Graham Bell’i hatırlatacak şekilde aynı isimle anmak ne derece doğru, bu da ayrı bir bahis. Çünkü telefon bir iletişim aracı iken, bunlar için iletişim sadece fonksiyonlarından biri. Üstelik bunun en başta gelen özelliği olduğunu söylemek de güç. Bir yere giderken elde tutulan telefonda, kimi araştırmalara göre saniyeler içinde tekrar ve tekrar bakılan uygulamalardan, ilişkiler evrenini “önemsiz konular

için bile” hemen yanı başımıza getiren özelliklerinden hareketle bu telefonların artık ikinci bir “ben”liğe dönüştüğünü söylemek abartılı bir tespit olmaz.

Konferans verdiğim bir gruba, konuşma yapılırken dinleyicilerin akıllı telefonlarıyla uğraşmalarının burada bulunmaları ile keskin bir tezat oluşturduğunu, kendilerine çekici gelen mukayeseli bir “başka durum” var ise, pekâlâ tüm dikkat ve ilgilerini ona vermelerinin aklın gereği olduğunu, dolayısıyla buradaki “şüphesiz rahatsız edici konferanstan kaçınmalarının yerinde olacağını” anlattım. İlginç olanı, telefonlarıyla uğraşanların buna ara verme yönünde en ufak bir es bile göstermeden, beni dinlemeye “sanırım” devam etmeleriydi.

Öyle anlaşılıyor ki bu akıllı telefonlar bizim avatlarımız. Onlar bize hem orada hem burada olma “imkânı” veriyor. Bu cümleyi ne orada ne burada şeklinde kurmak da mümkün.

Kimi insanların çeşitli ilginç konuları youtube kanallarından öğrenmeleri, buralarda yeni ticari girişimlerin bereketli alanlar bulması, evde, işyerinde, seyahatte, hatta yolda yürürken bile kısacası her yerde insanların gözlerini ekrana dikmesi ve “orası ile adeta simbiyotik bir bağ kurması” avatar yaklaşımına güç veriyor.

Sadece insanlar değil, artık geleneksel teknoloji sayacağımız televizyon haberciliği dahi ekranını bu dijital platformlara açmak zorunda hissediyor. Twitter mesajları, tik tok eğlence çekimleri vb. içerikler televizyonlarda sıklıkla kendine yer buluyor.

1 Ankara Milletvekili

Hemen belirtelim ki sadece teknoloji melezleşmiyor, aynı zamanda dijital platformlara has dil, üslup, tutum, dikkat, ilgi gibi unsurlar da daha fazla öne çıkıyor ve tayin edici oluyor.

Walter Ong, Marshal McLuhan gibi iletişim bilimcilerin dikkat çektikleri gibi, teknolojiler değişirken mesajlar aynı kalmaz. Her teknoloji kendine tekabül eden bir iletişim biçimini dayatır. Mesela kitapları okursunuz fakat dijital platformlardaki içeriklere “göz atarsınız”. Felsefeciler aforizmalar yazarlar fakat sınırlı karakterle kaleme alınan twitter mesajları, niyet o olsa dahi aforizma değil sakızlara yaraşır klişelerdir. Birisine en içten fikirlerinizi, duygularınızı mektupla yazarsınız fakat aynı işi “mesajlaşma” ile gerçekleştiremezsiniz. Zaten mektup çağındaki kişinin duyarlılıkları, fikirleri ile mesajlaşma çağının “gerçekleri” de birbirine tekabül etmez.

Burada sayabileceğimiz daha nice örnek ve mukayese üzerinden nihayetinde varacağımız yer şudur: dijital çağda dil keskinleşmiş, kısalmış, fikir yerine izlenim öne çıkmış, klişeler üretilmiş, ayartma ve baştan çıkartma temel teknik haline gelmiş, nihayet yazıya dayalı dil yerine yeni türden bir sembolizm baskın hale gelmeye başlamıştır. Bu dönüşümün insan ilişkilerine neler getirdiği, ya da neleri götürdüğü başlı başına bir konudur. Ancak hemen belirtelim ki, bu değişim belki en çok siyasal dilde, siyaset yapmada, partiler arası rekabette kendini göstermiştir. Demokratik siyasetin en temel vasıflarından birisi olan partilerin toplumla oluşturdukları “sözleşme”ler fakirleşmeye, reklam ve propaganda formatına dönüşmeye başlamış, müktesebatlar

bir dizi, artık tutarlılığı da şüpheli keskin sloganlarla belirlenir olmuştur. “Konuşmak” müteakib bir hakikat yolculuğuyken, dijital konuşma birbirinden kopuk siyasal evrenlerin sayıklamalarına, diyolog görünümlü monologlarına benzemeye başlamıştır. Mecliste kürsüye çıkan hatiplerin görünürde “orada olanlara ve onlar vasıtasıyla halka” konuşmaları beklenirken, onlar, dijital formatlara uygun içerik üretme temalı konuşmalar yapar olmuşlardır. Artık o “kürsüde konuşma” değildir, youtube kanalına atılmak için meclisin fon olarak kullanıldığı bir “çalışma”dır. Elbette youtube kanalına atılacak, twitter’den yayınlanacağı için buradaki sınırlı dilin ancak “çoşkuya” vesile olacak yankısı hedeflenmektedir.

Bu vadide söylenecek söz çok. Ancak altını çizmek gerekir ki, siyasal dil dijital platformların formatına uygun bir nitelik kazandıkça iletişimin, medeni rekabetin, akla dayalı alışverişin dışına çıkmakta ve kendisinden beklenen performansı heder ettiği bir süreçte yozlaşmaya uğramaktadır. Bu, ideolojisi, partisi, bu dünyadaki yeri ne olursa olsun toplumsal sorumluluk duygusu bakımından ortak dertlere sahip herkes tarafından üzerinde özenle durulması gereken bir konudur. Umut edilir ki akıl, emek, çaba “nasıl daha iyi dijital formatta siyasal mesaj üretiliceği” gibi kısa vadeli çıkarlar için değil, hepimizi ilgilendiren demokratik siyasete tekabül eden anlamlı bir siyasal dilin teşekkülü için harcanır. Bundan herkesin ancak en çok da toplumun uzun vadeli çıkarları sağlayacağı muhakkaktır.